ISSN 2414-0023 (Print)
ISSN 2414-004X (Online)
DOI (Issue): https://doi.org/10.31108/1.2021.7.1

PSYCHOLOGICAL JOURNAL
Volume 7 Issue 1 (45) 2021

РОЗРОБКА, АПРОБАЦІЯ ТА СТАНДАРТИЗАЦІЯ ОПИТУВАЛЬНИКА «ШКАЛА ІНЦЕСТУОЗНОСТІ ОСОБИСТОСТІ»

Душкевич Мар'яна Михайлівна [1], ***Глущенко Микита Олексійович*** [2]

[1] *Кандидат психологічних наук, асистент кафедри практичної психології Чернівецького національного університету імені Ю. Федьковича, м. Чернівці (Україна)*
ORCID ID: https://orcid.org/0000-0003-2530-6252

[2] *Магістр психології Чернівецького національного університету імені Ю. Федьковича, м. Чернівці (Україна)*
ORCID ID: https://orcid.org/0000-0002-1235-109X

UDC: 159.9.072

АНОТАЦІЯ

У статі наведено результати розробки та психометричної перевірки авторської психодіагностичної методики «Шкала інцестуозності особистості» на підставі емпірично розробленої моделі внутрішньої структури феномену інцестуозності. Процес розробки, апробації та стандартизації опитувальника «Шкала інцестуозності особистості» тривав з лютого 2019 року по грудень 2020 року. Досліджуваною вибіркою стали 267 українців у віковому діапазоні від 18 до 62 років, з 19 областей України, різнорідних професійних груп та рівнів освіти. Альфа Кронбаха становить a = 0,90, що вказує на відмінну внутрішню узгодженістю шкали та надійність методики. Опитувальник показав хорошу ретестову надійність (коефіцієнт кореляції Пірсона r= 895, p ≤0,01). Наявність значущих кореляційних зв'язків між «Шкалою інцестуозності особистості» та шкалами різних методик, свідчать про її конвергентну валідність. Факторна структура опитувальника складається із 5 шкал: «Психоемоційна недовіра», «Сексуалізована ідентифікація», «Емоційно-тривожна ідентифікація», «Відкрито-контролююча інтимність» та «Загальний показник інцестуозності». За допомогою визначення стенів вирахувані тестові норми, виділені та інтерпретовані рівні інцестуозності.

Ключові слова: інцестуозність, шкала інцестуозності, стандартизація, психометричні показники, надійність, валідність.

Постановка проблеми. Серед різних патологічних соціальних явищ особливе місце займає проблема сексуального насильства в сім'ї, а саме інцесту. В Україні емпіричні дослідження проблеми інцесту, як одного із дисфункціональних порушень сімейної системи, майже не здійснювалися, натомість існує зарубіжний досвід роботи з травмою інцесту та деякі напрацювання в сфері психотерапевтичної допомоги особам, які пережили інцест.

Переживання інцесту екзистенційно є більш загрозливим, ніж простий стрес. Сексуальна експлуатація може об'єктивно бути важким, критичним життєвим досвідом, який має місце не один раз, а протягом кількох років життя. Особа, яка зазнала інцесту характеризується почуттям здійсненого над нею насильства, що може мати приховану психологічну складову. Наприклад, інцестуозна поведінка може виключати фізичний контакт або сексуальний зв'язок до суб'єкта над яким здійснюється інцест, а вміщувати лише психологічний сегмент: сексуалізовані вербальні послання, еротизовану демонстрацію тіла, залучення до спільного перегляду порно тощо. Натомість явище «інцестуозності» (P. Racamier, 1995), поєднує фізичний та психологічний компоненти інцесту, де відсутній статевий акт, але фізичні дії важливих дорослих мають переважно психологічний, сексуальний підтекст.

Address for correspondence, e-mail: editpsychas@gmail.com
Copyright: © *Mariana Dushkevych, Mykyta Hlushchenko*

This is an Open Access journal, all articles are distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International (CC BY-NC-SA 4.0) License (http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/), allowing third parties to copy and redistribute the material in any medium or format and to remix, transform, and build upon the material, provided the original work is properly cited and states its license.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження інцесту та інцестуозних стосунків висвітлювалися у працях представників психодинамічного підходу, таких як: З. Фройд, К. Юнг, П. Раком'є, У. Віртц, В. Попова, Л. Драгунська та ін. Проблему інцесту як ненормативної сімейної кризи розглядали: Н. Оліфірович, І. Малкіна-Пих, В. Меновщиков. Психологічні аспекти інцесту вивчалися у працях сучасних психологів та психотерапевтів: Ю. Бєлькіної, Г. Малейчука, А. Антонової, інших. Особливості становлення Я-концепції особистості, яка пережила інцест досліджували: І. Князєва, І. Курляк, М. Душкевич, М. Глущенко та інші.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми.

На сьогодні, в Україні проблематика інцесту та інцестуозності залишається актуальною, натомість у психодіагностичній базі вітчизняної психології відсутній надійний, валідний та стандартизований психодіагностичний інструментарій, який би дозволив емпірично описати феномен інцестуозності.

Розробка, апробація та стандартизація опитувальника «Шкала інцестуозності особистості» у науковій площині покликана сприяти дослідженню та ширшому розумінню явища інцестуозності особистості, а у практичній площині її перевагами є подальша можливість використовувати методику практичними психологами, психотерапевтами, Центрами соціально-психологічної допомоги жертвам насилля для розуміння внутрішньої феноменології клієнта.

Постановка завдання. Враховуючи актуальність та малодослідженість теми, сформульовано наступні завдання: здійснити розробку, стандартизацію та верифікацію психометричних характеристик опитувальника для дослідження рівня інцестуозності особистості «Шкала інцестуозності особистості» (Глущенко М.О., Душкевич М.М.).

Методи дослідження та їх обґрунтування: Задля розв'язання поставлених завдань ми застосували теоретичні методи, такі як: аналіз, синтез, узагальнення, систематизація науково-психологічної літератури та моделювання специфічних аспектів досліджуваного явища.

Звертаючи увагу на те, що в психодіагностичній базі вітчизняної психології відсутні стандартизовані методики, які спрямовані на дослідження рівня інцестуозності особистості, було прийнято рішення провести оцінку конвергентної валідності за допомогою методик, які спрямовані на вивчення внутрішньої організації особистості, дезадаптивних когнітивних схем, установок щодо сексу, інтимного життя, особистісних меж та наявності травматичного життєвого досвіду. Для цього були використані наступні психодіагностичні методики: «Опитувальник установок до сексу» (Г.Айзенк); «Ранні дезадаптивні схеми» (Дж. Янг); «Шкала оцінки впливу травмуючої події» (М.Горовіц, Н. Вільнер); «Психологічна суверенність особистості» (С. Нартова-Бочавер); «Вісбаденський опитувальник до методу позитивної та сімейної психотерапії (WIPPF)» (Н.Пезешкіан).

Для проведення процедур стандартизації та верифікації психометричних характеристик ми застосували статистичні методи: якісний, кількісний, кореляційний, факторний, дисперсійний, контент аналізи; метод визначення тестових норм за допомогою стенів, з наступною їх якісною інтерпретацією та змістовним узагальненням.

Виклад основного матеріалу дослідження. Наукова апробація новоствореного опитувальника, як самостійної психодіагностичної одиниці, ґрунтуються на основі пілотажного дослідження, яке було висвітлено в публікаціях (Душкевич М.М., Глущенко М.О, 2019, 2020). Відповідно до об'єкту та предмету дослідження розроблений опитувальник «Шкала інцестуозності особистості» як пілотажний діагностичний конструкт, після чого розпочалася робота зі стандартизації.

Для реалізації дослідження нами було сформовану вибірку, яка складалася з 267 осіб. Дослідження проводилося у два зрізи: перший зріз тривав з лютого до березня 2020 року; другий зріз у вересні 2020 року.

Усі респонденти брали участь в оцінці кожної з психометричних характеристик тесту. Процедура передбачала заповнення бланків звичайного зразка та електронних, створених за допомогою платформи Online Test Pad.

Вибірка складається з 190 осіб жіночої та 77 осіб чоловічої статі. Наймолодшому респонденту на момент дослідження виповнилось 18 років, найстаршому – 62.

Середній вік учасників склав 31 рік.

Дослідна вибірка охопила різноманітні професійні групи, які відповідають певній професійній категорії за класифікатором професій (див. табл. 1)

Таблиця 1.

Соціально-демографічні характеристики вибірки стандартизації за професійною категорією (n=267)

Професійна категорія	Стать		Всього
	Жіноча (n=190)	Чоловіча (n=77)	
Професіонали в галузі фізичних, математичних та технічних наук	3	2	5
Професіонали в галузі обчислень (комп'ютеризації)	4	9	13
Професіонали в галузі архітектури та інженерної справи	5	4	9
Професіонали в галузі наук про життя та медичних наук	8	5	13
Професіонали в галузі медицини	10	4	14
Викладачі університетів та закладів вищої освіти	4	1	5
Викладачі закладів загальної середньої освіти	9	2	11
Вчителі початкової школи та працівники дошкільних закладів	13	1	14
Професіонали в галузі аудиту та бухгалтерського обліку	14	2	16
Професіонали в галузі правознавства та прокурорського нагляду	11	1	12
Професіонали в галузі економіки	12	7	19
Філософи, історики та політологи	4	2	6
Професіонали в галузі філології, лінгвістики та перекладів	5	3	8
Професіонали в галузі психології	11	8	19
Професіонали в галузі соціального захисту населення	7	5	12
Професіонали в галузі туризму, готельної, ресторанної та санаторно-курортної справи	6	5	11
Професіонали в галузі художньої творчості	7	4	11
Студенти/Непрацюючі/Пенсіонери	57	12	69

Відповідно продемонстрованій частоті зустрічей професійних груп в нашій вибірці, яка зображена у таблиці 1, ми простежуємо, що за професіями досліджувана вибірка є достатньо диференційована.

За рівнем освіти вибірка є різнорідною: особи з повною середньою освітою (7,1%); особи з середньою спеціалізованою освітою (10,5%), здобувачі першого (бакалаврського) рівня освіти (22,5%); здобувачі другого (магістерського) рівня освіти (12,4%); особи, які мають ступінь бакалавра (18%); особи, які мають ступінь магістра (25,8%); особи, які мають науковий ступінь (3,7%).

Процедура апробації психодіагностичного інструментарію передбачає широкий розріз вибірки на території суспільства, до якого цей інструмент адаптується. Тому, нами було охоплено максимально можливо різні регіони України.

Згідно розподілу учасників дослідження за місцем проживання, серед адміністративно-територіальних областей України основну частку досліджуваних складають особи, які проживають у Чернівецькій (n=142), Львівській (n=28), Івано-Франківській (n=24), решта (n = 73) у інших областях Центральної, Південної, Північної та Східної України (охоплюючи контрольовані території України у Донецькій та Луганській областях).

Також вибірка складає 35% осіб, які мали досвід психотерапії, частота зустрічей варіюється від однієї години роботи з психотерапевтом до 7 років власного досвіду, решта 65% не звертались за психологічними послугами.

На основі викладеного опису вибірки, методів та організації дослідження, ми можемо стверджувати, що вибірка є репрезентативною, а процедура дозволяє здійснювати апробацію та вимір психометричних характеристик психодіагностичного опитувальника «Шкала інцестуозності особистості».

Надійність. ***Внутрішня узгодженість***. Для вивчення надійності тесту і укладання ключа проведений аналіз внутрішньої узгодженості між твердженнями опитувальника для визначення рівня інцестуозності особистості.

Визначаючи коефіцієнт *α*-Кронбаха, ми керувались припущенням, що наявність великої дисперсії у достатньо надійного інструментарію оцінки рівня інцестуозності особистості визначається наступним: чим надійніше тест, тим більша чутливість пунктів тесту між собою. Критерієм внутрішньої узгодженості вимірювальної шкали є вирахуваний коефіцієнт *α*.

Джерелом недостатньої надійності шкали можуть бути неадекватні варіанти відповідей, які закладе-

ні за межами компетенції досліджуваних, недостатньо сформульовані твердження, велика їх кількість, недостатньо зрозумілі інструкції для виконання тесту і багато іншого.

Виходячи з табл. 2. ми простежуємо, що основна частина питань корелює із загальним показником інцестуозності на значущому рівні 0,01. Натомість, простежується, що змінні для питання № 12 (r = 0,102), №14 (r = -0,059), №39 (r = -0,060) та №51 (r = -0,047) привносять деякий дисонанс, випадають з загально ряду із-за низьких показників r, в той час як усі інші показники корелюють з показником 0,2 і вище.

= 0,91), то виключати їх не обов'язково, так як з цими питаннями надійність-узгодженість прийнятна. Тому, дані питання №№ 12, 14, 39 та 51 були збережені у тесті. Усі інші пункти залишені без змін, так як їхні психометричні характеристики виявилися задовільними.

Враховуючи якісні показники взаємоузгодженості між питаннями тесту, нами також була проведена процедура внутрішньої взаємоузгодженості між факторами опитувальника «Шкала інцестуозності особистості» за допомогою коефіцієнту кореляції r-Пірсона (див. табл.3).

Отже, коефіцієнт *а*-Кронбаха для первинного

Таблиця 2.

Показники кореляційного зв'язку загального тестового показника інцестуозності з балом відповіді на кожне питання тесту (n = 267)

№ пит.	Загальн. показник	№ пит.	Загальн. показник	№ пит.	Загальн. показник	№ пит.	Загальн. показник
1.	,293**	16.	,491**	31.	,242**	46.	,429**
2.	,497**	17.	,610**	32.	,353**	47.	,549**
3.	,451**	18.	,262**	33.	,328**	48.	,366**
4.	,345**	19.	,543**	34.	,391**	49.	,610**
5.	,360**	20.	,646**	35.	,493**	50.	,341**
6.	,359**	21.	,128*	36.	,463**	51.	-0,47
7.	,145*	22.	,502**	37.	,520**	52.	,713**
8.	,251**	23.	,419**	38.	,342**	53.	,456**
9.	,495**	24.	,400**	39.	-,060	54.	,684**
10.	,593**	25.	,677**	40.	,260**	55.	,326**
11.	,335**	26.	,353**	41.	,560**	56.	,546**
12.	,102	27.	,364**	42.	,431**	57.	,252**
13.	,491**	28.	,534**	43.	,325**		
14.	-,059	29.	,407**	44.	,192**		
15.	,560**	30.	,488**	45.	,300**		

*Примітка: ** - кореляція значима на рівні 0,01; * - кореляція значима на рівні 0,05.*

Можна припустити, що наведені твердження викликали певні труднощі в інтерпретації для респондентів із-за формулювань. Оскільки обчислений коефіцієнт альфа для вихідного набору питань склав 0,90, а після виключення даних питань незначно збільшився (а

вихідного набору питань і стандартизованих даних опитувальника склав 0,90. Це демонструє відмінну внутрішню узгодженість шкали, що визначає надійність вимірювання явища інцестуозності та свідчить про зрозумілість і якісне сприймання респондентами питань опиту-

Таблиця 3.

Показники кореляційного зв'язку між факторами (шкалами) «Шкали інцестуозності особистості» (n = 267)

Фактори (шкали)	Загальний показник інцестуозності	Психоемоційна недовіра	Сексуалізована ідентифікація	Емоційно-тривожна ідентифікація	Відкрито-контролююча інтимність
Психоемоційна недовіра	,921**	1			
Сексуалізована ідентифікація	,443**	,353**	1		
Емоційно-тривожна ідентифікація	,680**	,543**	,229**	1	
Відкрито-контролююча інтимність	,779**	,713**	,206**	,551**	1

*Примітка: ** - кореляція значима на рівні 0,01.*

вальника.

Ретестова надійність. З метою виміряти стійкість тесту в часі, нами була проведена процедура ретестової надійності, вона передбачає проведення тієї ж самої форми опитувальника з тими ж самими досліджуваними в двох точках часу.

У дослідженні для проведення ретестової надійності прийняли участь 43 особи, з них 31 – жінка та 12 – чоловіків. Середній вік досліджуваних 27 років.

Дослідивши специфіку феномену інцестуозності та теоретичної чутливості до часу, нами висунуто припущення, що досліджуване явище стійке у часі, тому було обрано оптимальний часовий інтервал проведення ретестової надійності між двома зрізами у 6 місяців.

Статистично ретестова надійність проводилась за допомогою коефіцієнтів кореляції Пірсона між кожним твердженням першого та другого зрізу дослідження та коефіцієнту Спірмена-Брауна.

За результатами проведеного аналізу, що наведений у таблиці 4, зазначено коефіцієнт Спірмена-Брауна, що дорівнює 0,889 – а це свідчить, що шкала є задовільною, узгодженість хороша.

вальника мають низьку чутливість до різнорідних впливів на респондента (випадкові добові зміни, плин часу, обставини тестування тощо).

Отже, отримані коефіцієнти ретестової надійності характеризують наш опитувальник як стійкий до часу та гарантують надійність його роботи.

Валідність. ***Очевидна (зовнішня, лицьова) валідність.***

Виходячи з наукових розвідок практичної психології, зазначимо, що переживання інцесту екзистенційно є більш травматичним, ніж переживання стресу. Сексуальна експлуатація може об'єктивно бути важким, критичним життєвим досвідом, який має місце не один раз, а протягом кількох років життя. У дитинстві, коли життєві цінності ще тільки формуються, сексуальне насильство завдає цим цінностям величезної шкоди. Природний розвиток емоційної сфери, мислення і поведінки сильно порушується, що може привести до фіксації, повністю перешкоджає подальшому формуванню особистості. Сексуальна експлуатація робить людину безпорадною і безсилою, знищує впевненість у своїй здатності контролювати ситуацію; через це глибоко

Таблиця 4.

Показники ретестової надійності авторського опитувальника «Шкала інцестуозності особистості» (n=43)

Коефіцієнт Спірмена-Брауна						0,889	
№ пит.	Коеф. кореляції	№ пит.	Коеф. кореляції	№ пит.	Коеф. кореляції	№ пит.	Коеф. кореляції
1.	,466**	16.	,694**	31.	,713**	46.	,314*
2.	,629**	17.	,596**	32.	,629**	47.	,790**
3.	,552**	18.	,396*	33.	,725**	48.	,351**
4.	,743**	19.	,550**	34.	,778**	49.	,565**
5.	,488**	20.	,573**	35.	,577**	50.	,657**
6.	,798**	21.	,160	36.	,466**	51.	,641**
7.	,543**	22.	,779**	37.	,471**	52.	,779**
8.	,426**	23.	,762**	38.	,508**	53.	,445**
9.	,418*	24.	,539**	39.	,594**	54.	,513**
10.	,517**	25.	,709**	40.	,756**	55.	,818**
11.	,328*	26.	,605**	41.	,435**	56.	,642**
12.	,436**	27.	,687**	42.	,735**	57.	,570**
13.	,564**	28.	,368*	43.	,857**	ЗПІ	,895**
14.	,757**	29.	,497**	44.	,244		
15.	,654**	30.	,561**	45.	,734**		

*Примітка: ** - кореляція значима на рівні 0,01.*

Аналізуючи кореляційні зв'язки з таблиці 4. простежуємо, що погану стійкість до часу демонструють питання №21 (r = 0,060) та № 44 (r = 0,244). Натомість, для загального показника інцестуозності (ЗПІ) коефіцієнт ретестової надійності становить r = 0,895. Відповідно, отримані значення вказують, що показники опиту-

порушується здатність до продуктивної діяльності.

У представленому опитувальнику ми пропонуємо комплекс питань, які спрямовані на дослідження явища інцестуозності. Звертаючись до поняття інцестуозності (Racamier, 1995), яке існує у психологічній літературі, ми враховували те, що **інцестуозність** – це яви-

ще, яке полягає у поєднанні фізичного та психологічного компоненту інцесту, де власне коїтус може бути відсутнім або присутнім, але незважаючи на це побічно, фізичні дії значимих дорослих мають переважно психологічний, сексуальний підтекст. Таким чином інцестуозність маркує ідентичність людини як сексуалізовану, що може виступати предиктором викривлення Я-концепції особистості та її внутрішньої організації.

Ми розрізняємо поняття «інцест» як акт, що відбувся, який випливає з сексуальних випадків завершених дій, причому ці дії не обов'язково пов'язані з генітальністю, але завжди мають сексуальний характер та «інцестуозність», що випливає з сексуальних бажань і фантазмів, які спрямовані до інцестуозного об'єкта, тобто до об'єкта, який знаходиться під забороною.

Запитання, що пропонуються в опитувальнику охоплюють три рівні інцестуозності, які наповнюють даний феномен: рівень, власне інцесту; сфера психічного, яка пов'язана з Едиповими бажаннями; інцестуальний рівень, тобто злиття в єдине ціле без жодних розходжень за віком або статтю.

Опираючись на наукові доробки вчених, пропонуємо власне визначення інцестуозності.

Інцестуозність – це психологічне та фізичне порушення меж особистості, що виникає між емоційно пов'язаними людьми із зловживанням владою та авторитетом однієї з них, для свідомого чи несвідомого задоволення власних сексуальних та психологічних потреб.

Для визначення діапазону часу, який витрачає респондент на проходження опитувальника «Шкала інцестуозності особистості», ми провели методику в декількох формах організації психодіагностичного дослідження: 1) у формі усного інтерв'ю (n = 10) – діапазон склав від 9 хв. 10 с. до 17 хв. 30 с. Середній час становить 13 хв. 32 с.; 2) у формі самостійного заповнення друкованого бланку (n = 16) – діапазон складає від 9 хв. до 15 хв. 41 с. Середній час становить 11 хв. 20 с.; 3) заповнення електронної форми, он-лайн (n = 241) – діапазон становить від 9 хв. 22 с. до 24 хв. 20 с. Середній час становить 16 хв. 13с.

Змістова (внутрішня, логічна) валідність.

Логіка побудови психодіагностичної методики визначалася теоретико-емпіричними аспектами феноменології досліджуваного явища. Завдання опитувальника сформовані на основі наших теоретичних та емпіричних досліджень, які були впроваджені впродовж трьох років вивчення поняття травми інцесту та інцестуозності. Враховуючи категоріальну складність проблематики, за основу побудови стверджень були взяті: ознаки особистості, яка пережила травму інцесту, виокремлені американською дослідницею, психотерапевткою S. Blum (1998); модель впливу інцесту на динаміку психічного розвитку та поведінку особистості, розроблену D.Finkelhor (1984); особливості прояву та побудови інцестуозних, сексуалізованих взаємостосунків із значимими дорослими для дитини, які описала психоаналітик U.Wirtz (2014); специфіка основних новоутворень психосексуального розвитку та психічної реальності інцестуалізованої особистості, що зазначає P. Racamier (1995) та S.Freid. Також, на базі наукових розвідок, було враховано специфіку видів та форм інцесту, диференціацію психологічного, психічного та фізичного інцесту, репрезентацію образу Я осіб, з травмою інцесту і т.п.

Для опису внутрішньої валідизації нами висунута теоретична модель структури опитувальника, де виокремлені основні категорії завдань, що визначають прояв інцестуозності особистості, такі як: порушення психологічних та фізичних кордонів, сприйняття фізичного тіла; порушення сексуальної та особистісної ідентичності; відторгнення інтимності та сексуального збудження; сплутаність поняття секс та любов; депресивні настрої; ауторуйнівна поведінка та схильність до суїцидальних тенденцій; нав'язливі стани, зміни свідомості; компоненти надмірної сексуалізації; сексуальні дисфункції; передача контролю; емоційна депривованість; приналежність до таємниць; труднощі у побудові міжособистісних стосунків; дефективність та сором; соціальна відчуженість ін.

Змістовна валідність здійснювалась через експертну оцінку змісту завдань, внутрішньої побудови та шкал методики. У якості експертів виступили: двоє кандидатів психологічних наук: кафедри психодіагностики та клінічної психології Київського національного університету ім. Т.Шевченка та кафедри практичної психології Чернівецького національного університету ім. Ю.Федьковича, практичний психолог, спеціаліст у

галузі психологічної діагностики; психотерапевтка, яка спеціалізується у роботі з травмою інцесту.

У ході експертної оцінки завдань, були висунуті зауваження і пропозиції, де вказано, що тест потребує редакторських правок стилістичного характеру. Деякі пункти (приміром 7; 18) складаються з двох тверджень, що ускладнює сприйняття змісту завдання. Додатково експерти запропонували, з метою уникнення отримання соціально бажаних відповідей респондентів, створити обернені завдання, які описуватимуть протилежну за змістом ознаку, що досліджується, і включити ротацію балів, відповідно якій, чим нижчий бал тим вищий прояв явища.

Розширюючи розуміння внутрішньої структури опитувальника, нами була закладена концепція формування питань таким чином, щоб досліджуване явище визначалося відповідно до різних компонентів психічної сфери особистості (емоційної, когнітивної, мотиваційної та поведінкової). Відповідно до наукових розвідок, дослідники Finkelhor (1984) та Wirtz (2014) описували, що інцестуозність може спричинювати порушення як кожного компонента окремо, так і всієї структури особистості в цілому.

З метою визначення співвідношення емоційного, когнітивного, мотиваційного та поведінкового компонентів, які репрезентує опитувальник, нами запропоновано експертам оцінити до якого компоненту психічної сфери особистості, міжособистісних стосунків респондента найбільш чутливі сформульовані завдання тесту.

За результатами отриманих експертних оцінок визначено, що більша кількість питань (31%) в опитувальнику відображають емоційний компонент, 29,9% когнітивний, 24,7% співвідносяться з мотиваційним та 14,4% з поведінковим компонентами.

Для визначення однорідності міжекспертних оцінок та ступеню їх взаємоузгодження, нами використовувалась двофакторна змішана модель ефектів внутрішньокласової кореляції для виміру описаної міжекспертної надійності.

Отже, ми можемо стверджувати, що закладене співвідношення емоційного, когнітивного, мотиваційного та поведінкового компоненту явища, яке досліджує опитувальник є взаємоузгодженим та однорідним. Експертами зазначено, що структура психодіагностичної методики відповідає вимогам практичної психології до конструювання тестів та може вважатися доцільним для вивчення явища, яке досліджує.

Конструктна валідність.

Перевірка конструктної валідності здійснювалася за допомогою факторного аналізу. Факторний аналіз включає в себе перевірку на доцільність, адекватність вибірки, визначення найбільш доцільної кількості факторів за кількома методами та врешті метод обертання для отримання простішої факторної структури з метою розподілу питань за виділеними шкалами.

Перевірка доцільності містить два критерії – КМО і Бартлетта. Критерій КМО (Кайзер – Мейєр – Олкін) – це критерій адекватності вибірки, який має високе значення 0,84, що свідчить про адекватність вибірки. За критерієм сферичності Бартлетта p=0,00, тому приймається гіпотеза про наявність зв'язку, отже, за критерієм Бартлетта змінні корелюють між собою і доцільність використання факторного аналізу підтверджується.

Вибір найдоцільнішої кількості факторів здійснювалася двома шляхами: через пояснення загальної різниці за допомогою критерію Кайзера та числа факторів за допомогою пошуку точки злому на графіку Scree Plot.

Загальна різниця (Total Variance Explained) пояснюється за критерієм Кайзера, де число факторів дорівнює числу компонент. Ми виділили 4 фактори, де загальна дисперсія становить 70,7%. На графіку Scree Plot видно, що момент злому знаходиться на 4-й позиції. За стандартною процедурою потрібно брати на один менше або на один більше факторів, ніж припадає на точку злому. Опитувальник містить 57 питань, тому ми взяли точку на одну позицію менше та вважаємо, що 4 фактори є найбільш доцільним для структури розробленого психодіагностичного інструменту.

За допомогою таблиці обернених компонентів (див. табл. 5.), керуючись найбільшими значеннями (для Фактор 1 (p >0,7), для Фактор 2 (p>0,5), для Фактор 3 (p >0,5), для Фактор 4 (p>0,45)), сформовано шкали опитувальника, до яких увійшли завдання, що чутливі до відповідних значень.

Таким чином, структура опитувальника включає 4 шкали:

1. ***Психоемоційна недовіра*** (прямі: 2, 5, 8, 9, 10, 20, 27, 28, 35, 41, 53, 54; обернені: 1R, 7R, 12R, 21R, 26R, 48R, 57R). Шкала описує ускладнення у відчутті довіри до світу, яке характеризується станом тривоги, страху, надмірною спостережливістю, нерішучістю, проявами гніву та ворожості. Психічний стан особистості виражається недостатньою можливістю для встановлення близького емоційного ставлення до іншої особи, або переживання емоційної близькості за наявних стосунків.

2. ***Сексуалізована ідентифікація*** (прямі: 6, 18, 29, 43; обернені: 7R, 14R, 51R). Шкала вказує на те, що процес ідентифікації в дитячому віці відбувався під впливом надмірної сексуалізації, внаслідок чого можлива рання поінформованість особистості щодо сексуальності, сексуальної поведінки; ідентифікація через зваблення, сформоване уявлення про сексуальну привабливість «Я», статево-рольову ідентичність та сексуально-рефлексивні уявлення.

3. ***Емоційно-тривожна ідентифікація*** (прямі: 4, 24, 34, 37; обернені: 38R, 39R, 44R). Шкала описує надмірну тривожність у сприйманні та переживанні себе. Така людина сумнівається і тривожно переживає свою приналежність до різних сфер життя. Через страх та сумніви може легко відмовитися від власної позиції, аби не створювати напруги у стосунках з іншими.

4. ***Відкрито-контролююча інтимність*** (прямі: 8, 19, 46, 49; обернені: 1R, 32R, 38R). Шкала виражає прагнення людини до збереження і захисту свого особистого інтимного простору від несанкціонованого вторгнення, втручання з боку інших, яке проявляється надмірним страхом втратити контроль над думками, почуттями та власною поведінкою. Через ймовірність підміни понять «любов», «секс», «інтимність» можливі труднощі у побудові міжособистісних стосунків та уникнення близькості.

За допомогою опитувальника можна визначити загальний рівень інцестуозності.

Отже, можемо констатувати, що розроблена методика має просту факторну структуру, де кожна змінна має значимі навантаження. Цим визначається конструктна валідність, формується внутрішня структура та організація новоствореного опитувальника «Шкала інцестуозності особистості» (Глущенко М.О., Душкевич М.М.).

Конвергентна валідність. Підтвердження конвергентної валідності здійснювалося за допомогою перевірки очікуваного кореляційного зв'язку створеного опитувальника з іншими методиками, щоб описати якомога більше змінних, які він досліджує.

Визначення статистичного взаємозв'язку здійснювалося за допомогою висунення гіпотез про ступінь тісноти зв'язку між даними нового інструменту та діагностичними показниками методик, що вимірюють концептуально близькі конструкти психічних властивостей індивіда з доведеною валідністю.

Гіпотеза 1. Існує прямий взаємозв'язок між показниками шкали інцестуозності та широким спектром ознак дезадаптивних когнітивних схем особистості. Дана гіпотеза визначає можливість появи інцестуозності у найближчому середовищі людини ще в дитячому віці, що може призводити до фіксації на дезадаптивних схемах та утруднювати адаптивність у дорослому житті.

Результати перевірки першої гіпотези про кореляційні зв'язки між методикою «Ранні дезадаптивні схеми» Дж. Янг (Kasyanik, & Romanova, 2013) та опитувальником «Шкала інцестуозності особистості» наведені в таблиці 6.

За даними таблиці 6, існує широкий спектр значимих позитивних зв'язків між показниками шкали інцестуозності та переліком дезадаптивних когнітивних схем. Найбільш важливими виступають наступні результати кореляційного аналізу: 1) максимальні показники коефіцієнту кореляції із шкалою загального рівня інцестуозності виявлені для показників «недовіра/очікування жорсткого поводження», «дефективність/сором», «покірність», «соціальна відчуженість», «пригніченість емоцій та вразливість»; отримані показники можна охарактеризувати як сильні за ступенем взаємозв'язку; 2) найбільш тісно пов'язана з усіма шкалами опитувальника «Шкала інцестуозності особистості» дезадаптивна схема – «пригніченість емоцій» та «дефективність/сором»; 3) емоційно-тривожна ідентифікація найбільш чутлива до схем «вразливості» та «дефективності/сорому»; 4) сексуалізована ідентифікація максимально прямо корелює зі схемою емоційна

Таблиця 5.

Внутрішня структура опитувальника «Шкала інцестуозності особистості» (Глущенко М.О., Душкевич М. М.)

Шкали	№ завд.	Наван-таж.	Опис завдання	Теоретична модель
Фактор 1: Психоемо-ційна недо-віра	10	,878	У мене виникає незвичне відчуття нереальності навколишнього, здається, що я втрачаю здоровий глузд.	Нав'язливі стани, зміни свідомості
	21R	,876	Для мене не важливо знати заздалегідь, що хоче інша людина.	Втрата базової довіри до себе та світу
	54	,869	Я вважаю, що мене ніхто не зможе зрозуміти та вислухати по-справжньому.	Втрата базової довіри до себе та світу
	35	,845	У мене виникало бажання змінити ім'я, прізвище, по-іншому назвати себе.	Порушення особистісної ідентифікації
	26R	,838	Мені легко відмовити людям в проханнях, діях, розмовах і т.п., коли я цього не бажаю.	Порушення психологічних та фізичних кордонів
	53	,833	Я намагаюсь контролювати явища, які не мають для мене особливого значення.	Передача контролю
	57R	,830	Я довіряю людям, так як припускаю, що довіряти безпечно.	Втрата базової довіри до себе та світу
	2	,829	Мені страшно бути покинутим, здається, що мене покинуть	Втрата базової довіри до себе та світу
	41	,818	Мені здається, що мій підвищений настрій характеризується штучністю, нетиповістю та короткочасністю.	Емоційна депривованість
	28	,790	У мене виникає відчуття чогось знайомого, але часу на розпізнавання цього явища не вистачає.	Нав'язливі стани, зміни свідомості
	9	,787	Я відчуваю, що за мною спостерігають і/або придивляються до мене.	Нав'язливі стани, зміни свідомості
	20	,781	Я почуваю себе в пастці, з якої не можу знайти вихід.	Депресивні настрої
	8	,757	Я говорю повільно та обережно, тому що так краще контролювати мисленнєвий процес.	Передача контролю
	27	,758	Я відчуваю, що є носієм певної таємниці, секрету.	Приналежність до таємниць
	7R	,703	Я є важливішим, ніж будь-яка інша людина.	Депресивні настрої, ауто-руйнівна поведінка
	12R	,754	У своєму житті я не прагну бути у всьому досконалим.	Нав'язливі стани, зміни свідомості
	1R	,746	Коли я займаюся якоюсь справою, у мене підвищується настрій, зникає сум, тривога, мені легко отримувати задоволення.	Емоційна депривованість, депресивні настрої
	48R	,722	Іншим людям важко використовувати та/або експлуатувати мене.	Труднощі в між особистісних стосунках
	5	,724	Я уникаю дзеркала та усіляких віддзеркалюючих поверхонь.	Відторгнення інтимності та сексуального збудження
Фактор 2: Сексуалізо-вана іден-тифікація	18	,862	У дитинстві розмови з батьками/близькими зводились до жартів на теми сексу, еротики, статевих органів тощо.	Надмірна сексуалізація
	43	,823	У дитинстві я був свідком оголеного тіла батьків/близьких людей.	Надмірна сексуалізація
	29	,640	Інколи у мене є відчуття, що усі важливі для мене стосунки мають «сексуальний відтінок».	Порушення сексуальної ідентифікації
	14R	,613	У мене часто виникає статевий потяг.	Сексуальні дисфункції
	7R	-,577	Я є важливішим, ніж будь-яка інша людина	Депресивні настрої, ауто-руйнівна поведінка
	51R	-,519	Мені подобається проявляти себе гучними звуками під час сексу, сміху, плачу чи розмови.	Порушення особистісної ідентифікації
	6	,478	У дитинстві мої батьки надмірно цікавились моїм тілом.	Надмірна сексуалізація
Фактор 3: Емоційно-тривожна ідентифіка-ція	37	,710	У нічний час у мене виникають думки про переслідування, наближення загрози.	Нав'язливі стани, зміни свідомості
	44R	-,649	Я позитивно ставлюся до усіх видів гумору, добре його розумію.	Емоційна депривованість
	38R	-,555	Я весела людина.	Емоційна депривованість
	39R	,594	Мені не притаманно кидати виклик долі, я рідко ризикую.	Ауторуйнівна поведінка
	4	-,503	Мені подобається створювати фантастичні світи та події, в яких людина набуває іншої природи своєї особистості, яка протилежна до попередньої.	Порушення особистісної ідентифікації

Продовження Таблиці 5.

	34	,466	Я вважаю, що секс це щось брудне, неприємне.	Відторгнення інтимності та сексуального збудження
	24	,476	У моїй сім'ї було відсутнє статеве виховання, не пояснювали про границі інтимного, статеву гігієну та безпеку	Порушення сексуальної ідентифікації
Фактор 4: Відкрита-контролююча інтимність	49	-,559	Я відчуваю певну двоякість поведінки, яка виражена з одного боку в бажанні розповісти про таємницю, а з іншого – страхом, що вона буде розкрита.	Приналежність до таємниці
	1R	-527	Коли я займаюся якоюсь справою, у мене підвищується настрій, зникає сум, тривога, мені легко отримувати задоволення.	Емоційна депривованість
	32R	,492	У стосунках з людьми я відчуваю легкість та бажання зближуватися.	Труднощі в міжособистісних стосунках
	19	-,480	Я вважаю, що єдиний спосіб зробити так, щоб мене полюбили – це постійно намагатися задовольнити потреби інших людей, навіть за рахунок власних.	Сплутаність понять секс та любов
	8	,468	Я говорю повільно та обережно, тому що так краще контролювати мисленнєвий процес.	Передача контролю
	46	,460	Під час сексу мені властиво завдавати собі болю.	Сексуальні дисфункції
	38R	,404	Я весела людина.	Емоційна депривованість

депривованість та пригніченість; 5) простежуються слабкі кореляційні зв'язки когнітивної схеми «грандіозність» із факторами інцестуозності. Виходячи з визначених результатів ми отримуємо повне підтвердження першої гіпотези.

Гіпотеза 2. Існує кореляційний взаємозв'язок про сексуальну сферу особистості та установками до сексу за моделлю Г. Айзенка, параметри яких входять у «Опитувальник установок до сексу».

Задля перевірки другої гіпотези виокремлено шкали: «Сексуальна невротичність», «Відраза до сексу», «Сексуальна збудливість» та «Агресивний секс».

Таблиця 6.

Кореляційні зв'язки показників шкал опитувальника «Шкала інцестуозності особистості» зі шкалами методики «Рані дезадаптивні схеми» (Дж. Янг), n=267

Назви шкал методики «Рані дезадаптивні схеми»	Шкали за методикою «Шкала інцестуозності особистості»				
	Загальний показник інцестуозності	Психоемоційна недовіра	Сексуалізована ідентифікація	Емоційно-тривожна ідентифікація	Відкрито-контролююча інтимність
Емоційна депривованість	,572**	,508**	**,340****	,343**	,358**
Покинутість/ Нестабільність	,614**	,598**	,189**	,322**	,463**
Недовіра/ Очікування жорсткого поводження	**,716****	**,697****	,260**	**,406****	**,571****
Соціальна відчуженість	**,691****	,622**	,223**	**,459****	**,532****
Дефективність/ Сором	**,725****	**,717****	**,313****	**,468****	**,555****
Неуспішність	,609**	,559**	,304**	,346**	**,514****
Залежність/ Безпорадність	,603**	**,571****	,206**	,404**	,447**
Вразливість	**,666****	**,642****	,183**	**,478****	**,520****
Нерозвинена ідентичність	,611**	,570**	,258**	,362**	,473**
Покірність	**,701****	**,649****	,263**	,395**	**,552****
Самопожертва	,426**	,412**	,134**	,226**	,318**
Пригніченість емоцій	**,683****	**,622****	**,325****	**,403****	**,575****
Жорсткі стандарти	,441**	,437**	,160**	,219**	,312**
Грандіозність	,342**	,335**	,044	,220**	,194**
Недостатньо самоконтролю	,554**	,504**	,168**	,335**	,398**

*Примітка: ** - кореляція значима на рівні 0,01*

між шкалами опитувальника «Шкала інцестуозності особистості», які відображають формування уявлень Дані змінні піддавалися кореляційному аналізу зі шкалами опитувальника «Шкала інцестуозності особистос-

ті». За результатами аналізу, які наведені у таблиці 7., встановлено багаточисленні кореляційні зв'язки між установками до сексу та окремими шкалами опитувальника «Шкала інцестуозності особистості».

Таблиця 7.

Кореляційні зв'язки показників шкал опитувальника «Шкала інцестуозності особистості» зі шкалами методики «Опитувальник установок до сексу» (Г. Айзенк), n = 267

Назви шкал методики «Опитувальник установок до сексу» (Г. Айзенк)	Шкали за методикою «Шкала інцестуозності особистості»				
	Загальний показник інцестуозності	Психоемоційна недовіра	Сексуалізована ідентифікація	Емоційно-тривожна ідентифікація	Відкрито-контролююча інтимність
Сексуальна невротичність	,459**	,405**	,242**	,277**	,395**
Відраза до сексу	,181**	,168**	,127*	,282**	,127*
Сексуальна збудливість	-,175**	-,145*	,210**	-,185**	-,104
Агресивний секс	,253**	,223**	,038	,086	,144**

*Примітка: ** - кореляція значима на рівні 0,01; * - кореляція значима на рівні 0,05.*

Так, параметри «Сексуальна невротичність», «Відраза до сексу», «Агресивний секс» прямо корелюють з загальним показником інцестуозності та мають помірну силу взаємозв'язків. Натомість, встановлено слабкий, але статистично достовірний негативний зв'язок між шкалою «Сексуальна збудливість» та загальним показником інцестуозності, тим самим визначаючи, що чим більший вплив інцестуозності, тим менша сексуальна збудливість особистості. «Сексуальна збудливість» корелює із показниками психоемоційної недовіри, емоційно-тривожної ідентифікації, відкрито-контролюючої інтимності. Дослідження виявило прямий кореляційний зв'язок між шкалою сексуалізованої ідентифікації та сексуальної збудливості.

Гіпотеза 3. Існує позитивний кореляційний зв'язок між показниками шкал опитувальника «Шкала інцестуозності особистості» та показниками категорій оцінки впливу психотравмуючих подій. Дана гіпотеза передбачає перевірку припущення, що інцестуозний досвід, якого зазнає людина в дитинстві, є важкою психічною травмою, яка може бути як усвідомленою, так і неусвідомленою і стосується різних сфер психічного.

Для підтвердження чи спростування третьої гіпотези ми застосували кореляційний аналіз між методикою «Шкала оцінки впливу травмуючої події» М. Горовіц, Н. Вільнер (Kadyirov, 2012) та опитувальником «Шкала інцестуозності особистості».

Згідно отриманих результатів, які представлені у таблиці 8., встановлено прямий кореляційний зв'язок між шкалою «Загальний показник інцестуозності» та шкалами: «Вторгнення» (r = 0,456), «Уникнення» (r = 0,463), «Фізіологічне збудження» (r = 0,502) на рівні p ≥0,01. Також ми простежуємо тісний взаємозв'язок із усіма шкалами опитувальника «Шкала інцестуозності особистості» та параметрами методики «Шкала оцінки впливу травмуючої події». Виходячи з визначених результатів ми отримуємо повне підтвердження третьої гіпотези.

Гіпотеза 4. При травмі інцесту, незалежно від виду, – психологічного чи фізичного, – спостерігаються порушення в суверенності фізичного тіла особистості. Виходячи з даної гіпотези, ми припустили існування

Таблиця 8.

Кореляційні зв'язки показників шкал опитувальника «Шкала інцестуозності особистості» зі шкалами методики «Шкала оцінки впливу травмуючої події» (М.Горовіц, Н. Вільнер), n = 267

Назви шкал за методикою «Шкала інцестуозності особистості»	Шкали за методикою «Шкала оцінки впливу травмуючої події» (М.Горовіц, Н. Вільнер)		
	Вторгнення	Уникнення	Фізіологічна збудження
Загальний показник інцестуозності	,456**	,463**	,502**
Психоемоційна недовіра	,435**	,464**	,481**
Сексуалізована ідентифікація	,229**	,192**	,215**
Емоційно-тривожна ідентифікація	,322**	,265**	,357**
Відкрито-контролююча інтимність	,330**	,336**	,353**

*Примітка: ** - кореляція значима на рівні 0,01.*

зворотного кореляційного взаємозв'язку між шкалами опитувальника «Шкала інцестуозності особистості» та показником суверенності фізичного тіла за методикою «Психологічна суверенність особистості» (Nartova-Bochaver, 2014).

Задля перевірки четвертої гіпотези було виокремлено субшкалу «Суверенність фізичного тіла», за якою проведено кореляційний аналіз зі шкалами опитувальника «Шкала інцестуозності особистості».

За даними таблиці 9., простежується значимий зворотній кореляційний зв'язок між суверенністю фізичного тіла та загальним показником інцестуозності (r=-0,396), психоемоційною недовірою (r = -0,314), сексуалізованою ідентифікацією (r = -0,264), емоційно-тривожною ідентифікацією (r = -0,242), відкрито-контролюючою інтимністю (r = -0,244) на рівні p ≥0,01.

Таблиця 9.

Кореляційні зв'язки показників шкал опитувальника «Шкала інцестуозності особистості» із субшкалою «Суверенність фізичного тіла» методики «Психологічна суверенність особистості» (С. Нартова-Бочавер), n =267

	Шкали за методикою «Шкала інцестуозності особистості»				
	Загальний показник інцестуозності	Психоемоційна недовіра	Сексуалізована ідентифікація	Емоційно-тривожна ідентифікація	Відкрито-контролююча інтимність
Суверенність фізичного тіла	-,396**	-,314**	-,264**	-,242**	-,244**

*Примітка: ** - кореляція значима на рівні 0,01.*

Виходячи з визначених результатів, ми отримуємо підтвердження четвертої гіпотези, яка окреслює значимим припущення, що чим вищий вплив інцестуозності, тим нижчі показники суверенності фізичного тіла, і вказує на схильність людини будувати депривовані фізичні кордони.

Гіпотеза 5. Існує взаємозв'язок між показниками «Шкали інцестуозності особистості» та широким спектром ознак, що стосуються сфер життя та міжособистісних стосунків за методикою «Вісбаденський опитувальник до методу позитивної та сімейної психотерапії (WIPPF)». Дана гіпотеза перевіряє припущення, що інцестуозність може ускладнювати побудову міжособистісних, в першу чергу сімейних стосунків, а також зумовлювати особливості характеру особистості.

Результати перевірки п'ятої гіпотези про кореляційні зв'язки між методикою «Вісбаденський опитувальник до методу позитивної та сімейної психотерапії (WIPPF)» та опитувальником «Шкала інцестуозності особистості» наведені в таблиці 10.

За результатом кореляційного аналізу, який наведений у таблиці 10., простежується широкий спектр кореляційних зв'язків між показниками «Шкали інцестуозності особистості» та категоріями, які відображають стосунки в різних сферах життєдіяльності. Найбільш важливими виступають наступні результати кореляційного аналізу: 1) шкали «Контакти», «Надія» та «Фантазії» негативно корелюють із показниками «Шкали інцестуозності особистості», що вказує на тенденцію: чим вищий показник інцестуозності, тим більше ускладнюється побудова комунікаційної сфери людини, визнання майбутнього особистісного розвитку та схильність приймати «негативну» концепцію самосприйняття при вирішені життєвих проблем; 2) виявлені прямі кореляції з усіма шкалами опитувальника «Шкала інцестуозності особистості» сфери «тіло/відчуття» та «діяльність». Це вказує наступне: високі показники останніх шкал, що визначають схильність людини до психосоматичних порушень, «втечі» у тіло та здатність «забувати» життєві труднощі за допомогою активної діяльності взаємопов'язані з високими показниками інцестуозності; 3) констатовано негативний значимий кореляційний зв'язок між стосунками з матір'ю/батьком та усіма показниками «Шкали інцестуозності особистості», що доводить наявність порушень в сфері комунікації з батьками у разі високих показників за шкалою інцестуозності; 4) сфера любові та інтимності найбільш чутлива до психоемоційної недовіри та сексуалізованої ідентифікації та негативно корелює з ними, що підтверджує припущення про сплутаність понять «любов», «інтимність» при різних видах інцестуозності.

Отже, розроблена методика «Шкала інцестуозності особистості» (Глущенко М.О., Душкевич М.М.) має

Таблиця 10.

Кореляційні зв'язки показників шкал опитувальника «Шкала інцестуозності особистості» із методикою «Вісбаденський опитувальник до методу позитивної та сімейної психотерапії (WIPPF)» (Н.Пезешкіан), n =267

Назви шкал методики «Вісбаденський опитувальник до методу позитивної та сімейної психотерапії»	Шкали за методикою «Шкала інцестуозності особистості»				
	Загальний показник інцестуозності	Психоемоційна недовіра	Сексуалізована ідентифікація	Емоційно-тривожна ідентифікація	Відкрито-контролююча інтимність
Контакти	-,342**	-,289**	-,229**	-,224**	-,327**
Довіра	,033	,035	,055	,020	,000
Надія	-,266**	-,220**	-,201*	-,145*	-,226**
Сексуальність	-,061	-,060	,156*	-,089	-,045
Любов – Інтим	-,150*	-,161**	-,117*	-,080	-,110
Тіло – Відчуття	,551**	,489**	,167**	,460**	,440**
Діяльність	,297**	,268**	,168**	,202**	,275**
Фантазії	-,452**	-,420**	-,233**	-,286**	-,343**
Стосунки з мамою	-,270**	-,200*	-,185**	-,209**	-,149*
Стосунки з татом	-,295**	-,239**	-,235**	-,238**	-,162**

*Примітка: ** - кореляція значима на рівні 0,01; * - кореляція значима на рівні 0,05.*

просту факторну структуру, на основі якої формується внутрішня конструкція та організація опитувальника. Визначено відмінну внутрішню узгодженість шкал, що вказує на надійність вимірювання явища інцестуозності та свідчить про зрозумілість і якісне сприймання респондентами питань опитувальника. Проведено описову, змістовну та конвергентну процедури валідності, за якими встановлено, що психодіагностична методика відповідає вимогам практичної психології до конструювання тестів та може вважатися доцільною для вивчення явища, яке досліджує.

Стандартизація методики та статистичні норми психологічного тесту проводилась на дослідній вибірці (n=267). Перед тим, як розраховувати норми стандартних показників для шкал і загального показника авторської методики ми здійснили перевірку вибірки на нормальність розподілу.

Для перевірки складної гіпотези про приналежність вибірки, яка аналізується, до закону нормального розподілу, ми застосували критерій типу Колмогорова-Смірнова, для обрахунку якого використовуються вибіркові оцінки середнього показника і дисперсії.

Відповідно до проведеного обрахунку ступеню узгодженості між емпіричним та теоретичним розподілом, ми отримали Z (Колмогорова-Смірнова) = 0,967, при цьому показник асимпатичного значення 0,308 >0,05, що вказує на підтвердження гіпотези про нормальний розподіл вибірки, яка досліджується. Наступним кроком проведення стандартизації методики став аналіз середньоарифметичних значень та стандартних відхилень, t-критерію Ст'юдента та однофакторного дисперсійного аналізу (ANOVA) для з'ясування того, чи взаємопов'язані показники «Шкали інцестуозності особистості» із статтю, віком та/або місцем проживання досліджуваних. Показники середньоарифметичних значень та стандартних відхилень у досліджуваній вибірці наведені в таблиці 11.

Таблиця 11.

Середні значення та стандартні відхилення за показниками методики «Шкала інцестуозності особистості» досліджуваної вибірки (n=267)

	Середнє значення (M)	Стандартне відхилення (SD)
Загальний показник інцестуозності	149,59	31,87
Психоемоційна недовіра	54,74	11,71
Сексуалізована ідентифікація	19,86	4,02
Емоційно-тривожна ідентифікація	18,63	4,49
Відкрито-контролююча інтимність	17,87	4,94

З метою перевірки гіпотези, у якій виступає припущення, що існує статистична різниця між двома незалежними вибірками: групою чоловіків (n=77) та гру-

пою жінок (n=190), нами був використаний параметричний критерій t-Стьюдента для незалежних вибірок.

Виходячи із здійснених обрахунків даних встановлено, що середнє значення (M) загального показника інцестуозності у групі жінок дорівнює 152,66 із стандартним відхиленням 31,89, натомість у групі чоловіків спостерігаються дещо нижчі показники середнього значення (M=142,01) та стандартного відхилення (SD = 30,71).

Т-критерій Стьюдента визначає статистичну значимість різниці двох середніх значень між незалежними вибірками. Порівнюючи результати середніх значень загального показника інцестуозності, ми простежуємо, що критерій рівності дисперсій Лівінія становить 0,887, так як значимість критерію p >0,05, нами був обраний той тип t-критерію, відповідно якому передбачається рівність дисперсій. Емпіричне значення t = 2,498, кількість ступенів свободи 265, значимість (2-х стороння) = 0,013.

Отже, підтверджено наявну статистично значиму відмінність між групами чоловіків та жінок за загальним показником інцестуозності, діагностованими за методикою «Шкала інцестуозності особистості».

Згідно подальшого розрахунку статистичної різниці між незалежними групами чоловіків та жінок за показниками «психоемоційна недовіра», «сексуалізована ідентифікація», «емоційно-тривожна ідентифікація», «відкрито-контролююча інтимність» відмінностей не виявлено.

Для того, щоб порівняти середні значення діагностованого загального показника інцестуозності в різних незалежних вибірках (різного віку та за різним місцем проживання), ми використали однофакторний дисперсійний аналіз (ANOVA). Для груп досліджуваних різної вікової категорії: перша – 18-29 років (n=183), друга – 30-39 років (n=49), третя – 40-49 років (n=21), четверта – 50+ років (n=14), критерій однорідності Лівінія становить 0,671 (p = 0,570), так як показник p>0,05, використання однофакторного дисперсійного аналізу доречне і можливе.

За результатами аналізу, критерій Фішера (F) між групами становить 1,885, значимість показника 0,132 (p>0,05), це дозволяє нам зробити висновок, що статистично середні значення загального показника інцестуозності між віковими групами однакові.

Для груп досліджуваних за різним місцем проживання –18 різних областей України (дані української діаспори не враховувалися, так як групу складає лише одна особа), критерій однорідності Лівінія за загальним показником інцестуозності становить 1,594, показник значимості p = 0,066, так як p>0,05, використання однофакторного дисперсійного аналізу доречне і можливе.

За результатами аналізу, критерій Фішера (F) між групами становить 1,008, значимість показника 0,451 (p>0,05), дозволяє нам зробити висновок, що статистично середні значення загального показника інцестуозності між групами за різним місцем проживання однакові.

Таким чином, згідно проведеного статистичного аналізу ми визначили, що за методикою «Шкала інцестуозності особистості» взаємопов'язаний лише загальний показник інцестуозності зі статтю, усі інші показники не залежать від віку та/або місця проживання досліджуваних.

Враховуючи те, що надалі для малих вибірок розподіл показників може відхилятися від нормального, нами було проведено нормалізацію стандартних показників незалежних груп жінок (n=190) та чоловіків (n=77), у спосіб зіставлення показників, визначених на основі розподілів різної форми.

Стандартизацію ми проводили методом запропонованим Р. Б. Кеттеллом, шляхом переводу «сирих» балів у бали «стандартної десятки» – стени. Шкала стенів будується від середнього арифметичного значення в «сирих» балах, яке приймається за точку відліку.

Оскільки для групи жінок (n=190) M=153; SO=32, де середнє припадає на перетин між 5 та 6 стеном, так у таблиці 12, від середнього значення вправо ми відкладаємо ½ SD. Тим самим, межа 6 стенів складає: (153+16) =169 «сирих» балів, відповідно яким слугуватиме інтервал, що розповсюджуватиметься від 153 до 169 балів. Уліво від середнього значення ми відкладаємо -½ SD і одержуємо межу інтервалу: (153-16)=137. Тим самим границя інтервалу, що відповідає 5 стенам, встановлюється від 137 до 153. Інші стени вираховуються за відповідним чином, відкладаються на відповідній відстані від середнього значення: 2 стени = M – 2SD; 3 стени = M – 1,5SD; 4 стени = M – 1SD; 5 стенів = M – 0,5SD; 6 стенів = M+0,5SD; 7 стенів = M+1SD; 8 стенів = M+1,5SD; 9

стенів = M+2SD; 1 та 10 стен залишаються як лівий та правий відкритий інтервал.

Відповідним принципом вираховувались стандартні оцінки для групи чоловіків (n=77), враховуючи, що M для чоловіків =142, а SO=32, ми отримали наступні обчислені значення переводу «сирих» балів у стени, що наведені у таблиці 12.

Таблиця 12.

Таблиця переводу «сирих» балів у стандартні оцінки (стени) за загальним показником інцестуозності для жінок (n = 190)

Стени	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
«Сирі» бали	≤88	89-104	105-120	121-136	137-152	153-169	170-185	186-201	202-217	≥218
Рівні	Низький			Середній			Високий			Надмірний
«Сирі» бали для рівнів	≤120			121 - 169			170-217			≥218

Надалі, стени ми згрупували за рівнями інцестуозності, логіка групування полягає в наступному: на 5 і 6 стен припадає 50% вибірки і це визначає середній рівень, подальше відхилення правіше і лівіше це відповідно високі чи низькі показники. Так як графік розподілу даних зміщений ліворуч, тому в середній рівень увійшли 4, 5 та 6 стен. Виходячи з нашої теоретичної концепції 7, 8 та 9 стенів говорять, про високий рівень інцестуозності, а надмірний рівень виражається 10 стеном. Перевід «сирий» балів за рівнями для жінок та чоловіків зображені у таблиці 12 та таблиці 13.

Таблиця 13.

Таблиця переводу «сирих» балів у стандартні оцінки (стени) за загальним показником інцестуозності для чоловіків (n = 77)

Стени	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
«Сирі» бали	≤77	78 -93	94 -109	110-125	126-141	142-158	159-174	175-190	191-206	≥207
Рівні	Низький			Середній			Високий			Надмірний
«Сирі» бали для рівнів	≤109			110 - 158			159 - 206			≥207

Відповідно до структури Я-концепції особистості, яка зазнала інцесту, отриманих теоретичних та статистичних даних інтерпретація рівнів інцестуозності виглядає наступним чином:

Надмірний рівень інцестуозності характеризується значними порушеннями психологічних та фізичних меж особистості, що містили сексуальний підтекст, переживанням власної дефективності, надмірною або недостатньою чутливістю у сфері психічного та тілесного, специфічним ставленням до сексу, емоційною деривацією, труднощами у міжособистісних стосунках. Рекомендована робота з психотерапевтом.

Високий рівень інцестуозності характеризується порушеннями психологічних, в окремих випадках, фізичних меж особистості, надмірною тривожністю, недовірою, складною диференціацією понять «близькість», «любов», «сексуальність», «небезпека».

Середній рівень інцестуозності описує особистість, яка зустрічалася з порушенням власних кордонів, проте в залежності від обставин, умов та на основі позитивно сформованої Я-концепції зуміла відстояти власну суверенність. Може характеризуватися пильністю, уважністю, тривожністю, недовірою.

Низький рівень інцестуозності зустрічається в осіб толерантних до власних границь та особистісних меж інших емоційно близьких людей; здебільшого зростали в сім'ї з чіткою сімейною ієрархією, здатні відповідно віку справлятися зі збудженням, відкриті, довірливі, з чіткими та ясними повідомленнями та діями.

Підсумовуючи результати, які наведені вище визначено, що *метою опитувальника* постає перевірка ймовірності сексуального зловживання особистісними межами однієї особи іншою та визначення рівня інцестуозності особистості.

Інструкція: «Нижче перераховані ствердження, за допомогою яких Ви можете описати себе. Будь лас-

ка, прочитайте кожне ствердження та вирішіть, наскільки точно воно описує Вас та Ваше життя. Якщо Ви невпевнені, як відповісти, орієнтуйтесь на те, як відчуваєте, а не на те як Ви вважаєте правильним.

Навпроти визначеного ствердження оберіть варіант відповіді за такими критеріями: 1 – Абсолютно не відповідає; 2 – Здебільшого не відповідає; 3 – Скоріше відповідає, ніж ні; 4 – У загальному відповідає; 5 – Здебільшого відповідає; 6 – Повністю відповідає».

У таблиці 14 наводимо текст опитувальника «Шкала інцестуозності особистості» (Глущенко М.О., Душкевич М.М.) (Див. ст. 124).

Ключі та обробка результатів. Бали нараховуються за наступною схемою: «Абсолютно не відповідає» – 1 бал; «Здебільшого не відповідає» – 2 бали; «Скоріше відповідає, ніж ні» – 3 бали; «У загальному відповідає» – 4 бали; «Здебільшого відповідає» – 5 балів; «Повністю відповідає» – 6 балів.

Ті твердження, які включені у ротацію (R) обраховуються за оберненою шкалою де 1 бал = 6 балів, 2 бали = 5 балів, 3 бали = 4 бали, 4 бали = 3 бали, 5 балів = 2 бали, 6 балів = 1 бал.

Відповідно до ключа обрахунок результатів здійснюється у спосіб сумування отриманих балів.

Таблиця 15.

Сумування отриманних балів

№	Назва шкали	Твердження
1.	Психоемоційна недовіра	2, 5, 8, 9, 10, 20, 27, 28, 35, 41, 53, 54
		1R, 7R, 12R, 21R, 26R, 48R, 57R
2.	Сексуалізована ідентифікація	6, 18, 29, 43
		7R, 14R, 51R,
3.	Емоційно-тривожна ідентифікація	4, 24, 34, 37
		38R, 39R, 44R
4.	Відкрито-контролююча інтимність	8, 19, 46, 49
		1R, 32R, 38R
5.	Загальний показник інцестуозності	2, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 13, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 22, 23, 24, 25, 27, 28, 29, 30, 31, 33, 34, 35, 36, 37, 40, 41, 42, 43, 45, 46, 47, 49, 50, 52, 53, 54, 55, 56
		1R, 7R, 12R, 14R, 21R, 26R, 32R, 38R, 39R, 44R, 48R, 51R, 57R

Примітка: R – ротація (переведення відповідей в обернену шкалу 1=6, 2=5, 3=4, 4=3, 5=2, 6=1).

Висновки з проведеного дослідження. На основі проведених теоретичних та емпіричних досліджень запропоновано визначення поняття «інцестуозність» – це психологічне та фізичне порушення меж особистості, що виникає між емоційно пов'язаними людьми із зловживанням владою та авторитетом однієї з них, для свідомого чи несвідомого задоволення власних сексуальних та психологічних потреб (Душкевич М.М., Глущенко М.О.).

Розроблено та верифіковано психодіагностичний опитувальник «Шкала інцестуозності особистості», метою якого є перевірити ймовірність сексуального зловживання особистісними межами однієї особи іншою та визначити рівень інцестуозності особистості.

Результати здійсненого дослідження доводять, що методика «Шкала інцестуозності особистості» має просту факторну структуру, яка визначає конструктну валідність та утворює 5 шкал виміру явища інцестуозності: «Психоемоційна недовіра», «Сексуалізована ідентифікація», «Емоційно-тривожна ідентифікація», «Відкрито-контролююча інтимність» та «Загальний показник інцестуозності».

Визначено відмінну внутрішню узгодженість шкал (*a*-Кронбаха = 0,9), що вказує на надійність вимірювання явища інцестуозності та свідчить про зрозумілість і якісне сприймання респондентами питань опитувальника.

Підтверджено описову, змістовну та конвергентну валідності, за якими встановлено, що психодіагностична методика відповідає вимогам практичної психології до конструювання тестів та може вважатися доцільною для вивчення явища, яке досліджує.

Доведено, що опитувальник «Шкала інцестуозності особистості» (Глущенко М.О., Душкевич М.М.) має статистичні відмінності за загальним показником інцестуозності за ознакою статті, усі інші показники не залежать від віку та/або місця проживання респондентів. На основі отриманих статистичних даних, було визначено норми рівнів загального показника інцестуозності для чоловіків та жінок. Здійснено змістовну інтерпретацію рівнів відповідно до закладених концептуальних положень та отриманих результатів емпіричного дослідження.

Перспективи подальших досліджень. Структура психодіагностичного опитувальника «Шкала інцестуозності особистості» (Глущенко М.О., Душкевич М.М.) відповідає вимогам практичної психології до

ISSN 2414-0023 (Print)
ISSN 2414-004X (Online)
DOI (Issue): https://doi.org/10.31108/1.2021.7.1

Таблиця 14.

Текст опитувальника «Шкала інцестуозності особистості»

(Глущенко М.О., Душкевич М.М.)

1	Коли я займаюся якоюсь справою, у мене підвищується настрій, зникає сум, тривога, мені легко отримувати задоволення.	1	2	3	4	5	6
2	Мені страшно бути покинутим, здається, що мене покинуть.	1	2	3	4	5	6
3	Мені складно говорити «ні», встановлювати межі та кордони з іншими людьми.	1	2	3	4	5	6
4	Мені подобається створювати фантастичні світи та події, в яких людина набуває іншої природи своєї особистості, яка протилежна до попередньої.	1	2	3	4	5	6
5	Я уникаю дзеркала та усіляких віддзеркалюючих поверхонь.	1	2	3	4	5	6
6	У дитинстві мої батьки надмірно цікавились моїм тілом.	1	2	3	4	5	6
7	Я є важливішим, ніж будь-яка інша людина.	1	2	3	4	5	6
8	Я говорю повільно та обережно, тому що так краще контролювати мисленнєвий процес.	1	2	3	4	5	6
9	Я відчуваю, що за мною спостерігають і/або придивляються до мене.	1	2	3	4	5	6
10	У мене виникає незвичне відчуття нереальності навколишнього, здається, що я втрачаю здоровий глузд.	1	2	3	4	5	6
11	Коли я відчуваю страх, у мене виникають еротичні фантазії та бажання.	1	2	3	4	5	6
12	У своєму житті я не прагну бути у всьому досконалим.	1	2	3	4	5	6
13	Я важко довіряю іншим; мені здається, що інші можуть бути підступними та зрадять мене.	1	2	3	4	5	6
14	У мене часто виникає статевий потяг.	1	2	3	4	5	6
15	Я боюся втратити контроль над собою, над своєю поведінкою, ситуацією.	1	2	3	4	5	6
16	Я відчуваю огиду, коли до мене торкаються.	1	2	3	4	5	6
17	Я вважаю, що ніколи не зможу бути по-справжньому щасливою та радісною людиною.	1	2	3	4	5	6
18	У дитинстві розмови з батьками/близькими зводились до жартів на теми сексу, еротики, статевих органів тощо.	1	2	3	4	5	6
19	Я вважаю, що єдиний спосіб зробити так, щоб мене полюбили – це постійно намагатися задовольнити потреби інших людей, навіть за рахунок власних.	1	2	3	4	5	6
20	Я почуваю себе в пастці, з якої не можу знайти вихід.	1	2	3	4	5	6
21	Для мене не важливо знати заздалегідь, що хоче інша людина.	1	2	3	4	5	6
22	У мене виникають труднощі під час розмови на сексуальну тематику.	1	2	3	4	5	6
23	Люди мені кажуть, що я розмовляю тихо і мене складно почути.	1	2	3	4	5	6
24	У моїй сім'ї було відсутнє статеве виховання, не пояснювали про границі інтимного, статеву гігієну та безпеку.	1	2	3	4	5	6
25	У житті мене супроводжують почуття провини, сорому та приниження.	1	2	3	4	5	6
26	Мені легко відмовляти людям в проханнях, діях, розмовах і т.п., коли я цього не бажаю.	1	2	3	4	5	6
27	Я відчуваю, що є носієм певної таємниці, секрету.	1	2	3	4	5	6
28	У мене виникає відчуття чогось знайомого, але часу на розпізнавання цього явища не вистачає.	1	2	3	4	5	6
29	Інколи у мене є відчуття, що усі важливі для мене стосунки мають «сексуальний відтінок».	1	2	3	4	5	6
30	У своєму житті я зустрічаю жорстоких людей і вірю, що вони полюблять мене й будуть добрими до мене.	1	2	3	4	5	6
31	У дитинстві я спав з батьками у їхньому ліжку.	1	2	3	4	5	6
32	У стосунках з людьми я відчуваю легкість та бажання зближуватися.	1	2	3	4	5	6
33	Мені складно згадати події, які відбувалися у ранньому дитинстві (до 12 років), спогади пригадуються лише окремими фрагментами.	1	2	3	4	5	6
34	Я вважаю, що секс це щось брудне, неприємне.	1	2	3	4	5	6
35	У мене виникало бажання змінити ім'я, прізвище, по-іншому назвати себе.	1	2	3	4	5	6
36	Я фантазую про світ, в якому виступаю абсолютно іншою людиною та у реальному житті намагаюся наслідувати цей образ.	1	2	3	4	5	6
37	У нічний час у мене виникають думки про переслідування, наближення загрози.	1	2	3	4	5	6
38	Я весела людина.	1	2	3	4	5	6
39	Мені не притаманно кидати виклик долі, я рідко ризикую.	1	2	3	4	5	6
40	Здебільшого, я вступаю у сексуальні стосунки з незнайомою чи малознайомою людиною.	1	2	3	4	5	6
41	Мені здається, що мій підвищений настрій характеризується штучністю, нетиповістю та короткочасністю.	1	2	3	4	5	6
42	Я боюся темноти, мені страшно залишатися вночі спати на самоті, сняться нічні жахіття.	1	2	3	4	5	6
43	У дитинстві я був свідком оголеного тіла батьків/близьких людей.	1	2	3	4	5	6
44	Я позитивно ставлюся до усіх видів гумору, добре їх розумію.	1	2	3	4	5	6
45	Мені складно здійснювати дії пов'язані навіть з мінімальною часткою ризику.	1	2	3	4	5	6
46	Під час сексу мені властиво завдавати собі болю.	1	2	3	4	5	6
47	Бувають моменти, коли я проявляю неочікувані, «неадекватні», негативні реакції на події, людину, місце.	1	2	3	4	5	6
48	Іншим людям важко використовувати та/або експлуатувати мене.	1	2	3	4	5	6
49	Я відчуваю певну двоякість поведінки, яка виражена з одного боку в бажанні розповісти про таємницю, а з іншого – страхом, що вона буде розкрита.	1	2	3	4	5	6
50	У сексуальних фантазіях мені подобається підкорюватися.	1	2	3	4	5	6
51	Мені подобається проявляти себе гучними звуками під час сексу, сміху, плачу чи розмови.	1	2	3	4	5	6
52	Мені характерно злитися на себе та відчувати відразу до себе.	1	2	3	4	5	6
53	Я намагаюся контролювати явища, які не мають для мене особливого значення.	1	2	3	4	5	6
54	Я боюся, що мене ніхто не зможе зрозуміти, не повірять, звинуватять.	1	2	3	4	5	6
55	Я часто бачив та/або чув як батьки займаються сексом.	1	2	3	4	5	6
56	У загальному, я скритна людина.	1	2	3	4	5	6
57	Я довіряю людям, бо припускаю, що довіряти безпечно.	1	2	3	4	5	6

конструювання тестів, опитувальник психометрично істинний та може вважатися доцільним для вивчення явища інцестуозності, може забезпечити якісні психологічні дослідження на україномовних вибірках, використовуватися у роботі практичних психологів, психотерапевтів та в процесі фахової підготовки психологів.

References:

Avramchenko, C. (2008). Vzaiemozviazok vnutrishnoi superechlyvosti psykhiky subiekta iz fenomenom Edypovoho kompleksu [Relationship of the internal contradiction of the subject's psyche with the phenomenon of the Oedipus complex] Psykholohiia i suspilstvo, (2), 157–160. Доступно за URL: http://dspace.tneu.edu.ua/handle/316497/30371 [in Ukrainian]

Andre, Zh., & Fusu, L. (red.). (2017). Intsestyi [Incestes] (E. David, per.). Kogito-Tsentr. [in Ukrainian]

Beyker, K. (Red.). (2015). Teoriya semeynyih sistem Myurreya Bouena. Osnovnyie ponyatiya, metodyi i klinicheskaya praktika [Murray Bowen's family systems theory. Basic concepts, methods and clinical practice]. Kogito-Tsentr. [in Russian]

Burlachuk, L., & Morozov, S. (1989). Slovar-spravochnik po psihologicheskoy diagnostike [Dictionary-guide to psychological diagnostics]. (S. Kryimskiy, Red.). Naukova dumka. [in Russian]

Vyrtts, U. (2014). Ubyistvo dushy: yntsest y terapyia [Trauma and Beyond: The Mystery of Transformation]. Kohyto-Tsentr. [in Russian]

Galimzyanova, M., Kasyanik, E., & Romanova, E. (2016). Vyirazhennost rannih dezadaptivnyih shem i rezhimov funktsionirovaniya shem u muzhchin i zhenschin v period ranney, sredney i pozdney vzroslosti [Early maladaptive schemas and schema modes of men and women in different stages of adulthood]. Vestnik of Saint Petersburg University. Series 16. Psychology. Education, issue 3, pp. 109–125. DOI: https://doi.org/10.21638/11701/spbu16.2016.310 [in Russian]

Dushkevych, M., & Hlushchenko, M. (2019). Osoblyvosti Ya-kontseptsii osobystosti, yaka perezhyla intsest [Self-concept specifics of personality that experienced incest] Molodyi vchenyi, (7), 24–27. DOI: https://doi.org/10.32839/2304-5809/2019-7-71-6 [in Ukrainian]

Dushkevych, M., & Hlushchenko, M. (2020). [The representation of the self-image of women, who have experienced incest] Habitus, (16), 134–139. DOI https://doi.org/10.32843/2663-5208.2020.16.21 [in Ukrainian]

Kadyirov, R. (2012). Posttravmaticheskoe rasstroystvo (PTSD): sostoyanie problemyi, psihodiagnostika i psihologicheskaya pomosch [Post-traumatic stress disorder (PTSD): state of the problem, psychodiagnostics and psychological assistance] Rech. [in Russian]

Kasyanik, P., & Romanova, E. (2013). Diagnostika rannih dezadaptivnyih shem [Psychodiagnostics Young Shema Questionnaire-Short Form Revised]. Izdatelstvo Politehnicheskogo universiteta. DOI: https://doi.org/10.18720/SPBPU/2/i17-183 [in Russian]

Knyazeva, I. A. (2019). Intsestuoznyiy aspekt nenavisti v diade mat-doch. Detskiy psihoanaliz: proshloe, nastoyaschee, buduschee [Incestuous aspect of hate in a diad of mother-daughter], (1), 161–168. Доступно за URL: https://elibrary.ru/item.asp?id=37540236 [in Russian]

Nartova-Bochaver, S. (2014). Novaya versiya oprosnika "Suverennost psihologicheskogo prostranstva – 2010" [The revised version of "the personal sovereignty questonnaire – 2010"]. Psihologicheskiy zhurnal, (3), 105–119. Доступно за URL: https://publications.hse.ru/mirror/pubs/share/folder/23rdymuujw/direct/146763274.pdf [in Russian]

Freyd, Z. (2015a). Po tu storonu printsipa naslazhdeniya. Totem i tabu. «Ya» i «Ono». Neudovletvorennost kulturoy (Ya. Kogana, Per.). Klub semeynogo dosuga. [in Russian]

Freyd, Z. (2015b). Tainstvo devstvennosti (Ya. Kogana, Per.). Klub semeynogo dosuga. [in Russian]

Blume, E. S. (1998). Secret Survivors: Uncovering Incest and Its Aftereffects in Women. Ballantine Books.

Finkelhor, D. (1984). Childhood and Trauma – Separation, Abuse, War/Child Sexual Abuse. Ashgate.

Racamier, P. C. (1995). Linceste et lincestuel. Editions du Collège.

Mariana Dushkevych

PhD in Psychology, assistant of the Department of Practical Psychology, Yuriy Fedkovych National University in Chernivtsi, Chernivtsi (Ukraine)

Mykyta Hlushchenko

Master of Psychology, Yuriy Fedkovych National University in Chernivtsi, Chernivtsi (Ukraine)

DEVELOPMENT, APPROBATION AND STANDARDIZATION OF "SCALE OF INCESTUOUS PERSONALITY" QUESTIONNAIRE

ABSTRACT

Taking into account the current needs of modern national psychodiagnostics, and having discovered that Ukraine lacks valid tools that investigate and check the likelihood of sexual abuse by one person of another's personal boundaries, the article authors have developed, tested and standardized the author's questionnaire: "Scale of incestuous personality" (Glushchenko N. A., Dush-

kevich M.M.).

The study was carried out from February 2019 to December 2020, included a pilot study with people who had experienced incest trauma and a further step-by-step study of the psychometric characteristics of the newly created questionnaire. The main sample consisted of 267 Ukrainians, with the age ranged from 18 to 62 years old, who lived in 19 regions of Ukraine, belonged to heterogeneous professional groups and had different educational levels.

The internal consistency of the questionnaire was determined using the Cronbach's Alpha coefficient, which was a = 0.90, which indicated excellent reliability of the proposed method. This psychological diagnostic instrumentation showed good retest reliability (Pearson's coefficient r = 895, p ≤ 0.01). The authors proposed a theoretical model for the questionnaire structure, which described the internal validity, identified the main categories determining an individual's manifestations of incestuousness: violation of psychological and physical boundaries, violations of physical body perception; violations of sexual and personal identity; rejection of intimacy and sexual arousal; confusion of the concepts of sex and love; depressive moods; signs of oversexualization; sexual dysfunction; transfer of control; emotional deprivation; having secrets; difficulties in building interpersonal relationships; defectiveness and shame; social alienation and so on.

The established expert commission found that the methodology has a mutually consistent and homogeneous inclusion of emotional, cognitive, motivational and behavioral components of the examined phenomenon of incestuousness.

The constructive validity of the questionnaire was confirmed by its factorial structure, which consists of 5 scales: "Psycho-emotional distrust", "Sexualized identification", "Emotional-anxious identification", "Openly controlling intimacy" and "General indicator of incestuousness". All scales are compared with the theoretical model and interpreted.

The presence of significant correlations between the "Scale of incestuous personality" (Glushchenko N.A., Dushkevich M.M.) and methods studying the internal organization of a personality, maladaptive schemes, attitudes towards sex, intimate life, personal boundaries and existing traumatic experience indicates the convergent validity of the developed questionnaire. Statistical differences by gender were revealed for the general indicator of incestuousness; all other indicators of the scale did not depend on the respondents' age and / or place of residence. Using the definition of stans, test norms for men and women were calculated, and levels of incestuousness were determined and interpreted.

Key words: incest, sexual abuse, incest, standardization, psychometric indicators, reliability, validity.

Душкевич Марьяна Михайловна

Кандидат психологических наук, ассистент кафедры практической психологии Черновицкого национального университета имени Юрия Федьковича, г. Черновцы (Украина)

Глущенко Никита Алексеевич

Магистр психологии Черновицкого национального университета имени Юрия Федьковича, г. Черновцы (Украина)

РАЗРАБОТКА, АПРОБАЦИЯ И СТАНДАРТИЗАЦИЯ ОПРОСНИКА «ШКАЛА ИНЦЕСТУОЗНОСТИ ЛИЧНОСТИ»

АННОТАЦИЯ

Учитывая актуальные запросы современной отечественной психодиагностики, и обнаружив, что в Украине отсутствует валидный инструментарий, который исследовал бы и проверял вероятность сексуального злоупотребления личными границами одного человека другим, авторами осуществлен процесс разработки, апробации и стандартизации авторского опросника «Шкала инцестуозности личности» (Глущенко Н.А., Душкевич М.М.).

Исследование осуществлялось с февраля 2019 по декабрь 2020 года, включает пилотажное исследование с людьми, которые пережили травму инцеста и дальнейшее поэтапное изучение психометрических характеристик новосозданного опросника. Основная выборка состоит из 267 украинцев, в возрастном диапазоне от 18 до 62 лет, которые проживают в 19 областях Украины, состоят в разнородных профессиональных группах и дифференцированы по уровням образования.

Внутренняя согласованность опросника определена при помощи коэффициента Альфа Кронбаха, который составляет а = 0,90, что указывает на отличную надежность методики. Психодиагностический инструментарий продемонстрировал хорошую ретестовую

надежность (коэффициент Пирсона r= 895, p ≤0,01).

Авторами предложенная теоретическая модель структуры опросника, которая описывает внутреннюю валидность, выделяет основные категории заданий, что определяют проявление инцестуозности личности: нарушения психологических и физических границ, восприятия физического тела; нарушения сексуальной и личностной идентичности; отвержение интимности и сексуального возбуждения; спутанность понятий секс и любовь; депрессивные настроения; компоненты чрезмерной сексуализации; сексуальные дисфункции; передача контроля; эмоциональная депривированность; принадлежность к тайнам; трудности в построении межличностных отношений; дефективность и стыд; социальная отчужденность другое.

Созданной экспертной комиссией установлено, что методика имеет взаимосогласованное и однородное соотношение эмоционального, когнитивного, мотивационного и поведенческого компонента явления инцестуозности, которое исследуется.

Конструктивная валидность опросника подтверждена его факторной структурой, которая состоит из 5 шкал: «Психоэмоциональное недоверие», «Сексуализированная идентификация», «Эмоционально -тревожная идентификация», «Открыто-контролирующая интимность» и «Общий показатель инцестуозности». Все шкалы сопоставлены с теоретической моделью и проинтерпретированы.

Наличие значимых корреляционных связей между «Шкалой инцестуозности личности» (Глущенко Н.А., Душкевич М.М.) и методиками, которые направлены на изучение внутренней организации личности, дезадаптивных схем, установок к сексу, интимной жизни, личностных границ и наличия травматического опыта, свидетельствует о конвергентной валидности методики.

Установлены статистические отличия для общего показателя инцестуозности за половым признаком, все другие показатели шкалы не зависят от возраста и/или места проживания респондентов. При помощи определения стэнов вычислены тестовые нормы для мужчин и женщин, определены и интерпретированы уровни инцестуозности.

Ключевые слова: инцестуозность, сексуальное злоупотребление, инцест, стандартизация, психометрические показатели, надежность, валидность.

How to cite (як цитувати):

Dushkevych, M., Hlushchenko, N. (2021). *DEVELOPMENT, APPROBATION AND STANDARDIZATION OF "SCALE OF INCESTUOUS PERSONALITY" QUESTIONNAIRE. PSYCHOLOGICAL JOURNAL*, *7* (1), 108-127. https://doi.org/10.31108/1.2021.1.9. [in Ukrainian]

Дата отримання статті: 21.12.2020
Дата рекомендації до друку: 21.01.2021
Дата оприлюднення: 30.01.2021

© Mariana Dushkevych, Mykyta Hlushchenko